

29.8.2022

SUPO 638/01.04.01.03/2022

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Viite: VN/9133/2021

**SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE
LUOTSAUSLAIKSI JA SIIHEN LIITTYVÄKSI LAIKSI**

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle luotsauslaiksi ja siihen liittyväksi laiksi.

Kysymyksessä on luotsauslain kokonaisuudistus. Laissa säädettäisiin muun ohella luotsausyhtiöiden ja luotsien oikeuksista ja velvollisuuksista. Esityksen mukaan luotsausyhtiölle säädettäisiin velvollisuus varmistua palvelukseen ottamansa henkilön nuhteettomuudesta ja luotettavuudesta, mikä voitaisiin tehdä turvallisuusselvityslain (726/2014) tarkoitetulla turvallisuusselvityksellä tai turvallisuusselvitystodistuksella, jos henkilöstä voidaan mainitun lain 19 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdan mukaan tehdä turvallisuusselvitys. Muutoksen tarkoituksena on varmentaa Suomen kansallista turvallisuutta.

Esityksen mukaan luotsausyhtiön henkilöstön turvallisuusselvitys on tarpeen, sillä luotseja koulutetaan navigoimaan ja ohjailemaan aluksia myös valmiusväylillä, jotka ovat salassa pidettävää tietoa. Samoin osa muustakin henkilöstöstä voi työssään saada pääsyn tietoon, jonka väärinkäyttämällä voi merkittäväällä tavalla vahingoittaa muun muassa yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimivuutta tai kriittisen tuotannon jatkumista. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly velvoitteita turvallisuusselvityksen tekemiseen, mutta yhtiöllä on nykyiselläänkin mahdollisuus harkintansa mukaan hakea selvityksen tekoa turvallisuusselvityslain sallimissa tilanteissa. Kyseinen mahdollisuus ehdotetaan säädettäväksi luotsausyhtiötä velvoittavaksi. Valmiusväyliä koskevan tiedon väärinkäyttämällä voi merkittäväällä tavalla vaarantaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, kansainvälisiä suhteita, poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua tai yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja taikka mainittujen etujen suojaamiseksi toteutettuja turvallisuusjärjestelyjä sekä muuten vahingoittaa yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimivuutta tai kriittisen tuotannon jatkumista. Edelleen ehdotetaan, että turvallisuusselvityksen osana olisi selvitettävä henkilön ulkomaansidonnaisuudet, jos selvitys laaditaan turvallisuusselvityslain 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tehtävää varten. Lisäksi säädettäisiin, että turvallisuusselvityksen tulee olla tehty ennen kuin henkilölle annetaan

pääsy turvallisuus selvityslain 19 §:n 1 momentin 1 tai 4 tarkoitettuun tietoon taikka ennen henkilön osallistumista kyseisissä lainkohdissa tarkoitettuun toimintaan.

Suojelupoliisi pitää esitystä kansallisen turvallisuuden näkökulmasta pääosin perusteltuna ja kannatettavana. Suojelupoliisi pitää hyvänä erityisesti sitä, että henkilöstöä koskeva turvallisuus selvitys velvollisuus on muotoiltu säännökseen siten, että Suojelupoliisilla on toimivaltaisena viranomaisena oikeus arvioida turvallisuus selvityslain perusteiden täyttyminen eli se, onko yksittäisen henkilön turvallisuus selvityksen laatimiselle työtehtävä huomioon ottaen lain mukaisia edellytyksiä.

Esityksen mukaan henkilön nuhteettomuus ja luotettavuus on varmistettava joko turvallisuus selvityksellä tai turvallisuus selvitystodistuksella. Turvallisuus selvitystodistuksen antamisen perusteista ja todistuksen sisällöstä on säädetty turvallisuus selvityslain 43 §:ssä ja 44 §:ssä. Ottaen huomioon turvallisuus selvitystodistuksen kapea käyttöala ja verrattain vähäinen käytännön merkitys, Suojelupoliisin näkemyksen mukaan säännöksestä olisi perusteltua poistaa maininta turvallisuus selvitystodistuksesta. Luotsiyhtiön kannalta tarkoituksen mukaisin ja selkein keino varmistua henkilön nuhteettomuudesta ja luotettavuudesta on hakea hänestä turvallisuus selvitys lain sallimissa tilanteissa.

Turvallisuus selvityslain 25 §:n 3 momentin mukaan ulkomaansidonnaisuudet voidaan selvittää, jos selvitys laaditaan 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tehtävää varten. Luotsaus lakia koskevan esityksen mukaan turvallisuus selvityksen osana henkilön ulkomaansidonnaisuudet on selvitettävä, jos kysymys on turvallisuus selvityslain 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tehtävästä. Esityksen sanamuoto vaikuttaa siten asettavan Suojelupoliisille velvollisuuden selvittää ulkomaansidonnaisuudet kyseisten tehtävien kohdalla. Suojelupoliisi pitää kuitenkin tärkeänä, että sillä toimivaltaisena viranomaisena on oikeus itsenäisesti arvioida, onko henkilön ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen tarkoituksen mukaista. Lisäksi ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen asettaminen pakolliseksi olisi poikkeus nykyisestä lainsäädännön systematiikasta, jossa velvollisuutta hakea ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä ei ole säädetty muillekaan tahoille. Tämän vuoksi Suojelupoliisi ehdottaa, että tältä osin säännöksen sanamuoto muutetaan kuulumaan seuraavasti: *"Turvallisuus selvityksen osana voidaan selvittää henkilön ulkomaansidonnaisuudet, jos selvitys laaditaan turvallisuus selvityslain 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tehtävää varten."*

Muilta osin Suojelupoliisilla ei ole asiassa lausuttavaa.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Peltari

Ylitarkastaja

Sanna Leppänen